



Váše značka	VS-1629-47/ČJ-2016-803500	Vážený pan plk. PaedDr. Petr Kadlec ředitel
Sp. zn.	11/2016/NZ/PD	Věznice Heřmanice Orlovská 670/35
Datum	12. prosince 2016	713 02 Ostrava

Vážený pane řediteli,

děkuji Vám za Vaše vyjádření ke zprávě z návštěvy Věznice Heřmanice, které mi bylo doručeno dne 7. 11. 2016.

Ve svém vyjádření uvádíte, že některým opatřením vyhovíte, jiným nikoliv, a u jiných jejich splnění vážete na finanční prostředky a na podmínky technického či logistického rázu. Děkuji Vám za opatření, jež jste přislíbil realizovat. V tomto dopisu se vyjádřím k těm, kterým jste nevyhověl nebo jejichž splnění jste podmínil dostatkem finančních prostředků či nutností vyhovět technickým či logistickým požadavkům.

#### **Opatření, kterým nevyhovíte:**

- **Na nástupních a standardních oddílech demontovat „piškoty“ (opatření č. 13)**
- **Do doby, než budou piškoty z oken odstraněny, navýšit podíl volnočasových aktivit mimo cely (opatření č. 14)**

Ve svém vyjádření jste uvedl, že k instalaci protihlukových zástěn v nástupním oddělení a některých standardních ubytovnách jste přistoupili na základě často se opakujících stížností občanů z okolí věznice na rušení nočního klidu a veřejného pořádku osobami, které navazovaly nedovolený vizuální a verbální kontakt s odsouzenými. Navíc tím, že se tyto osoby sdružovaly podél relativně frekventované ulice (Orlovská) nebo v prostředí chátrajícího areálu bývalých Moravských chemických závodů, ohrožovaly zdraví, eventuálně i životy nejen své, ale mnohdy i dětí, které s sebou přiváděly.

Dále poukazujete na zpracované „Posouzení denního osvětlení v objektech ubytoven odsouzených“, z něhož vyplývá, že takto provedené konstrukční úpravy nevyvolají snížení činitelů denní osvětlenosti.

K navýšení volnočasových aktivit uvádíte, že odsouzení mají celoročně možnost po dohodě s vychovatelem nebo speciálním pedagogem podíl stanovených volnočasových aktivit navýšit.

Domnívám se, že pokud odsouzení narušují noční klid a veřejný pořádek tím, že z oken pokřikují nebo navazují nedovolené kontakty, je namíste individuální případy řešit v rámci kázeňského řízení. V situaci, kdy naopak noční klid a veřejný pořádek narušují osoby mimo věznic, které se snaží s odsouzenými navazovat nedovolený vizuální a verbální kontakt, je namíste přivolat hlídku Policie České republiky, aby tyto osoby řešila v rámci přestupkového řízení. Řešení, které věznice přijala (nainstalování plastových zábran na okna) však snižuje komfort všem odsouzeným, kteří se na příslušných ložnicích/celách nacházejí, bez ohledu

na to, zda navazují nedovolené kontakty, nebo jsou zcela bezproblémoví. Doporučuji proto i nadále, aby byly tyto plastové zábrany z oken odstraněny.

▪ **V návštěvní místnosti zřídit dětský kout (opatření č. 15)**

Ve vyjádření uvádíte, že navrhované opatření bylo v minulé době několikrát provedeno, avšak problém nastal v samotném využívání dětského koutku, kdy některé děti vybavení kradly a zařízení ničily, některé děti vyvolávaly vzájemné potyčky, do nichž pak vstupovali relativně aktivně jejich rodiče či další příbuzní, včetně samotných odsouzených, a to vše dohromady výrazně narušovalo průběh návštěv.

S výše uvedeným odůvodněním se nemohu ztotožnit. Pokud pomínu fakt, že v průběhu návštěv jsou přítomni dozorcí, jejichž prvořadým úkolem je dbát na dodržování pořádku během návštěv, pak musím poukázat i na možnost ukončení návštěvy, pokud by odsouzený sám nebo jeho návštěva začala průběh návštěvy narušovat. Věznice má možnost u takového odsouzeného napříště provést rovněž tzv. „bezkontaktní“ návštěvu. Není přiměřené, aby se z důvodu incidentu, kterému lze předcházet, snížil komfort návštěv pro všechny ostatní návštěvy s dětmi. Na svém opatření k nápravě proto setrvávám.

▪ **Odsouzené, nahlášené k lékaři, navést k lékaři bez zbytečného odkladu (opatření č. 16)**

▪ **Pokud lékař rozhodne o jejich neošetření, uvést do zdravotnické dokumentace odsouzeného vždy důvody (opatření č. 17)**

Uvádíte, že navádění odsouzených k lékaři je ve věznici prováděno relativně bezodkladně, samozřejmě však závisí jak na vytíženosti, tak na přítomnosti praktického lékaře (viz dále opatření č. 23). Dále uvádíte, že je věcí lékaře, jak vyhodnotí akutnost zdravotních problémů hlásících se odsouzených a následně zvolí způsob jejich ošetření.

Nevyjadřujete se k tomu, zda přijímáte mé opatření, aby lékař vždy uvedl do zdravotní dokumentace odsouzeného důvody, proč jej neošetřil. Z Vašeho vyjádření mi není zřejmé, zda jste toto opatření s lékařem konzultoval, jaký je jejich postoj, jak se změní v tomto smyslu jejich praxe apod.

▪ **Veškeré lékařské prohlídky odsouzených musejí probíhat mimo doslech, a pokud si lékař nepřeje něco jiného, i mimo dohled příslušníka vězeňské služby (opatření č. 21)**

Ve vyjádření jste uvedl, že lékařské prohlídky probíhají standardně v souladu s ustanovením § 46 odst. 1 písm. g) zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, ve znění pozdějších předpisů, kde se hovoří o přítomnosti dozorce na dohled.

Ve zprávě jsem poukázala na Standardy CPT, které v bodě č. 51 stanoví, že veškeré lékařské prohlídky vězňů (ať už vstupní, nebo pozdější) by měly probíhat mimo doslech, a pokud si lékař nepřeje něco jiného, i mimo dohled vězeňské služby. Standardy CPT tak stanoví v porovnání s českou právní úpravou vyšší standard důvěrnosti při kontaktu s lékařem. V souladu s tímto standardem jsem formulovala i své opatření, na němž nadále setrvávám.

▪ **Ukončit praxi plošného uzamykání odsouzených ve 3. diferenční skupině na celách (opatření č. 38)**

Ve svém vyjádření uvádíte, že z hlediska bezpečnosti a eliminování určitých rizik je uzavření cel v době realizování časového rozvrhu dne (výdej stravy, osobní hygiena, předání a převzetí služby) naopak žádoucí. S ohledem na skladbu odsouzených a jejich důvodné umístění v tomto oddělení považujete v kontextu ustanovení čl. 40 odst. 1 Vnitřního řádu Věznice Heřmanice uzavření cel v omezené míře za nezbytně nutné režimové opatření, které nejenže přispívá k zajištění bezpečnosti mezi vězni samotnými, ale rovněž reflektuje na individuální rizika spjatá s narušením jejich osobností. Dobu otevření cel v době od 9:00 až 12:00 hodin a od 14:00 do 17:00 hodin považujete za optimální řešení k dosažení rovnováhy mezi maximální možnou úrovní bezpečnosti a naplněním ustanovení § 50 vyhlášky č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody. Dále uvádíte, že odsouzení mají k dispozici v době od 18:30 hodin do 22:00 hodin kulturní místnost.

Ve zprávě jsem uvedla, že trvalé prodloužení stanovené doby uzamykání představuje špatný postup, neboť ředitel věznice je zmocněn pouze k výjimečnému prodlužování stanovené doby v odůvodněných případech. Je možné tedy uzamknout odsouzeného, např. po spáchání kázeňského přestupku do doby rozhodnutí o něm tak, aby odsouzený nemohl ovlivňovat svědky apod., popřípadě může dojít k uzamčení odsouzených, např. po hromadném ničení majetku opět do doby, než bude věc vyšetřena a všichni pachatelé kázeňsky potrestáni, popřípadě dojde k nezbytným opravám technického zabezpečení atd. Uzamykání odsouzených podle § 50 odst. 2 řádu výkonu trestu musí vycházet z vyhodnocení individuálních rizik a bezpečnostní důvody musejí být prokazatelně dány u každého odsouzeného, přičemž jejich trvání musí být průběžně sledováno.

Na tomto svém hodnocení a doporučení proto setrvávám.

### **Opatření vázaná na finanční prostředky a podmínky technického či logistického rázu:**

#### **▪ Navýšit počet sprch (opatření č. 3)**

Ve vyjádření uvádíte, že navrhované opatření berete v úvahu, nicméně jeho realizace není v dohledné době možná. Vyžádala by si jak nemalé finanční prostředky, ale nutně také dočasné vymístění několika stovek odsouzených, což při aktuální přeplněné kapacitě věznic je sotva proveditelné. Dále jste uvedl, že Věznice Heřmanice proto již léta zpřístupňuje odsouzeným sprchové kouty bez omezení s tím, že regulována je pouze teplá voda. Ke zlepšení stavu dostupnosti vody vedly v minulých letech komplexně provedené výměny vodovodních rozvodů ve všech ubytovnách.

#### **▪ Každému odsouzenému umožnit alespoň jednou týdně vyprat si vlastní oblečení v pračce (opatření č. 5)**

Ve svém vyjádření uvádíte, že v současné době si mohou odsouzení vyprat vlastní prádlo v pračce ve výstupním oddělení, v oddělení specializovaném, bezdrogové zóně a v kolektivu mladistvých odsouzených. Vzhledem k velkému počtu ubytoven a finanční náročnosti navrhovaného opatření budete uvedenou problematiku řešit postupně, a to s ohledem na přidělené množství účelově vázaných finančních prostředků z programu prevence kriminality nebo protidrogové politiky.

#### **▪ Na specializovaných odděleních zřídit místnost pro sebeobslužné aktivity (opatření č. 6)**

- **Do doby zřízení místnosti pro sebeobslužné aktivity zajistit, aby příprava stravy a horkých nápojů probíhala jinde na oddíle než na toaletách (opatření č. 7)**

Ve vyjádření jste uvedl, že odsouzeným nelze umožnit z hlediska dodržování platných hygienických předpisů přípravu stravy v ubytovně, odsouzení mají v oddílech toliko možnost využít „ústavního“ hrnce k přípravě jednoduchých jídel (uvaření těstovin apod.) Příprava této stravy a horkých nápojů neprobíhá na toaletách, ale v prostorách umýváren. Odsouzení rovněž k přípravě nápojů používají vlastní varné konvice, které mají na ložnicích, za které hradí měsíční paušální poplatek.

- **Zajistit každodenní přítomnost lékaře ve věznici a navýšit pokrytí psychiatrické péče (opatření č. 20, souvisí s opatřením č. 23)**

Ve vyjádření uvádíte, že ve věznici působí nyní celkem devět lékařů. V pracovním poměru jsou dva: stomatolog na plný pracovní úvazek a lékař – vedoucí ZS na 50% úvazek. Další lékaři zde pracují na základě dohody. Tři v důchodovém věku, z nichž jen jeden má požadovanou odbornost praktického lékaře, další dva mohou v omezeném úvazku pracovat pouze pod dohledem odborného garanta. Šestý se zaměřuje jen na problematiku pracovního lékařství (5 hodin týdně), zbytek pak připadá na další odbornosti – psychiatrie (6 hodin týdně), neurologie (2 hodiny týdně), interna (3 hodiny týdně).

Uvádíte, že byste rádi uvítali praktického lékaře s potřebnou odborností na plný úvazek a zajistili denní poskytování odpovídající lékařské péče, jenže praktičtí i další odborní lékaři na Vaše nabídky k uzavření pracovní smlouvy buď nereagují, nebo je rovnou odmítají. Práce s vězňenými osobami pro ně není nijak zajímavá. Závěrem uvádíte, že i když Vaše snaha o zlepšení této situace neustává a průběžně ji řešíte, domníváte se, že jde o věc systémovou, přerůstající možnosti organizační jednotky Vězeňské služby České republiky.

Vážený pane řediteli, souhlasím s Vámi, že výše uvedená opatření nelze realizovat okamžitě a že jejich realizace nemusí být ani v silách věznice samotné. Pravděpodobně bude nutné k jejich realizaci postupovat v součinnosti s Generálním ředitelstvím Vězeňské služby České republiky, případně též s dalšími orgány. Na druhé straně nemohu akceptovat odpověď, kdy zařízení mému opatření nevyhoví s odůvodněním finanční náročnosti nebo nutnosti systémového přístupu. Pokud bych se s takovou odpovědí spokojila, moje preventivní úloha na poli špatného zacházení jako národního preventivního mechanismu by se stala zcela bezzubou. Po zařízeních proto vždy požaduji, aby vyvinula maximální úsilí pro realizaci opatření, a to tak, že se alespoň obrátí s návrhy a žádostmi k příslušným nadřízeným orgánům, které mají více možností, jak situaci řešit.

Pokud se jedná o nedostatek finančních prostředků a o složité technické a logistické podmínky pro realizaci výše uvedených opatření, doporučuji postupovat v součinnosti s Generálním ředitelstvím Vězeňské služby České republiky. Informujte mě prosím, s jakými žádostmi jste se na generální ředitelství obrátil a jak Vaše žádosti generální ředitelství vyřídilo. Bude-li třeba, jsem připravena se podílet na jednání s generálním ředitelstvím.

Jde-li konkrétně o nedostupnost zdravotní péče ve věznici, rozumím Vaším argumentům a souhlasím, že jde o systémový problém, s nímž se potýkají i ředitelé dalších věznic. Již ve zprávě z návštěvy zařízení jsem Vás informovala o krocích, které jsem v této věci podnikla (viz Souhrnná zpráva z návštěv věznic, v níž jsem navrhla přenést odpovědnost za poskytování zdravotních služeb pod resort Ministerstva zdravotnictví). Účastním se

rovněž pracovní skupiny pro systémové řešení vězeňského zdravotnictví při Ministerstvu spravedlnosti, která se problematice věnuje.

Vzhledem k tomu, že ředitelé věznic systémové problémy s poskytováním zdravotní péče znají nejlépe, neboť se s nimi dnes a denně ve svých věznicích potýkají, domnívám se, že by o těchto problémech měli informovat Generální ředitelství Vězeňské služby České republiky a o svém postoji vyrozumět taktéž Ministerstvo spravedlnosti. Jednou z možností může být aktivní účast ředitelů věznic na zmiňované pracovní skupině pro systémové řešení vězeňského zdravotnictví.

Vážený pane řediteli, žádám Vás, abyste se ke každému opatření opětovně vyjádřil a sdělil, jaké konkrétní kroky přijmete k jeho realizaci.

K vyjádření si Vám dovoluji stanovit lhůtu 30 dnů od doručení tohoto dopisu.

S pozdravem

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D., v. r.  
veřejná ochránkyně práv  
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)